

Stappenplan rouwverwerking

Dit is een voorbeeld van een stappenplan van de begeleiding van groepsrouwverwerking bij het overlijden van een kind/jongere. Het stappenplan is toegespitst op het basis-onderwijs, maar is ook bruikbaar bij andere groepen.

De stappen zijn ontleend aan <http://www.heermans.demon.nl/stappenplankort.htm>, geraadpleegd op 5 oktober 2022.

Stap 0 Eerste reactie

- Kun je het zelf aan?
- Bericht verifiëren.
- Indien het ongeval op school is gebeurd: ouders, familie inlichten.
- Crisisteam vormen van directeur, leerkracht, intern begeleider (ib'er) en een vertegenwoordiger van de oudercommissie.

Stap 1 Duidelijkheid zien te krijgen

- Wie is er overleden?
- Wat is er precies gebeurd?
- Waar, wanneer en hoe is het gebeurd?
- Zijn er broers of zussen op school en in welke groep? Zo ja, stel hun op de hoogte.
- Contact opnemen met de familie.
- Welke informatie mag van de familie bekend worden gemaakt?
- Welke andere wensen liggen er bij de familie?
- Eventueel contact opnemen met aan school verbonden geestelijke.

Stap 2 Informeren van leerkrachten, leerlingen en andere betrokkenen

- Collega's informeren (liefst als team), ook de overblijf en conciërge.
- Bestuur informeren.
- Niet alleen de getroffen groep maar de hele school informeren.
- Bij melding van het sterfgeval in de vakantie of aan het begin van het weekend bepalen of/hoe de groep geïnformeerd moet worden door de groepsleerkracht of de directeur.
- Ouders van de leerlingen informeren (brief).
- Afwezige leerlingen informeren (gymzaal, schoolreisje, ziekte).
- Ouders die hun kind brengen en/of halen informeren.
- Administratie/ouderraad en anderen die contact zouden kunnen zoeken met de overledene informeren.

Stap 3 Aangepast rooster

- Geplande activiteiten uitstellen (bijvoorbeeld feesten).
- Toestemming vragen voor de roosteraanpassing (rijksinspectie, rayonmanager, bestuur?).

Stap 4 Het verwerkingsproces op school

- Opvang getroffen groep, neem er de tijd voor.
- Verwerkingsopdrachten.
- Emoties bespreken.
- Plannen uitwerken herdenkingsbijeenkomst/begravenis/crematie.
- Kinderen voorbereiden op wat komen gaat.
- Creëren van een herdenkingsplek/-ruimte.
- Opletten dat leerkrachten die de kinderen opvangen hun eigen emoties kunnen verwerken.
- Advertentie, bloemen.

Stap 5 Hulp van buitenaf (indien gewenst)

- Nagaan of de school behoefte heeft aan meer begeleiding.
- Zo ja, begeleiding organiseren.
- Ouderavond beleggen.

Stap 6 Terugkijken en evalueren

- Evalueren met de betrokken familie.
- Eventueel deelnemen aan een cursus Verdriet en Rouw.

Tips voor bruikbaar materiaal

- In de Wolken is een website die zich richt op verliessituaties die ontstaan door het overlijden van een belangrijke ander. Er worden brochures, boeken en andere materialen ontwikkeld voor rouwenden. Hoewel In de Wolken zich richt op alle rouwenden, is de website gespecialiseerd in rouwende kinderen en jongeren. Zie www.in-de-wolken.nl. Op deze site is veel materiaal gerangschikt op leeftijd te vinden.
- Fiddelaers-Jaspers, R. (2014). *Jong verlies: Rouwende kinderen serieus nemen*. Ten Have. Dit boek is een steun voor volwassenen die rouwende kinderen opvangen en begeleiden, zoals ouders, leerkrachten en werkers uit de zorgsector.
- Bij de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) is meestal een verdrietkoffer te leen waarin informatie zit voor leiders en leerkrachten om kinderen/jongeren te helpen hun verdriet op een goede manier te verwerken. Deze verdrietkoffers zijn per leeftijdscategorie ontwikkeld (kinderdagverblijven/onderbouw basisonderwijs/bovenbouw basisonderwijs/voortgezet onderwijs). Ook kan de verdrietkoffer gebruikt worden bij het opstellen van een draaiboek.